

„A gazdaságtörténészek véleménye ugyanolyan fontos a jelenlegi helyzet megértéséhez, mint a közgazdászoké”

Actas-beszélgetés David F. Good-dal

David F. Good 1972-ben szerzett Ph.D. fokozatot a University of Pennsylvania-n gazdaságtörténetből. 1971 és 1974 között a Stockton State College, 1974 és 1989 között pedig a Temple University oktatójaként dolgozott. Közben Bécsben több alkalommal az Institut für Wirtschaftswissenschaften vendégprofesszora volt. 1990 óta a University of Minnesota, Minneapolis professzora és az ugyanott működő Center for Austrian Studies igazgatója. David F. Good eddigi munkássága mindenekelőtt a Habsburg Birodalom 19. századi gazdaságtörténetéhez kapcsolódik, érdeklődési körébe a gazdasági növekedés, ennek regionális különbségei, a pénzügyi integráció s a bank- és pénzügytörténet egyéb vonatkozásai tartoznak. Sokat idézett munkája, a *The Economic Rise of the Habsburg Empire, 1750-1914* is ebben a tárgykörben íródott (University of California Press, 1984; németül: Böhlau, 1986). Az utóbbi években azonban – amint ez interjúnkból is kiderül – bővítette kutatási körét, mind földrajzi, mind pedig tematikai értelemben. Több szakmai folyóirat (pl. *The Journal of Economic History*) szerkesztőbizottságának tagja, s a nagy hagyományokkal rendelkező, Minneapolisban kiadott *Austrian History Yearbook* szerkesztője.

AETAS: Először arra szeretném kérni, hogy mondja el, milyen fontosabb állomásai voltak eddigi pályafutásának! Milyen hatások érték, s miért éppen a Habsburg Birodalom gazdaságtörténetét választotta kutatási területéül?

A lehetséges legnyilvánvalóbb hatást kizárhatjuk, nevezetesen azt, hogy erős családi kapcsolatok fűznének Közép- vagy Kelet-Európához, s ez az erős intellektuális érdeklődés ösztökélne arra, hogy „visszanyúljak gyökereimhez”. Tudomásom szerint nem rendelkezem olyan ősökkel, akik ebből a régióból jöttek volna, s távoli rokonaim sem élnek ott. Anyai ágon őseim Svájcban érkeztek Amerikába az 1790-es években, apai oldalon pedig Skóciából a 19. század közepén.

Könnyű utólag racionalizálni a döntéseket, de az igazat megvallva az én esetemben sok minden jelentős részben a véletlenen múlt, mondhatjuk azt is, hogy „történelmi véletlen.” Amennyire visszaemlékszem, Közép- és Kelet-Európa iránti érdeklődésemet furcsa módon az keltette fel, hogy az amerikai Közép-Nyugat egy igencsak konzervatív, republikánus részén nevelkedtem a hidegháború csúcspontján. Azt hiszem, lenyűgözött az, miként lehetne megérteni az „ellenséget”. A Wesleyan Universityn európai történelemre specializálódtam tanulmányaim első éveiben, s olyan olvasmányaim is voltak a

Habsburg Birodalomról, melyek nem tartoztak a feltétlenül szükségesek közé a kurzusaimhoz. Ezután 1964-ben beiratkoztam a Hope College (Michigan) nyári programjára Bécsben, ami két szerelemhez vezetett – az egyik jövőbeli feleségem, Rosemary volt, a másik pedig Ausztria.

Miután befejeztem a Wesleyan-t, beiratkoztam a University of Chicago MBA programjába, de hamarosan úgy döntöttem, hogy tudományos pályára lépek, s nem üzletire. Döntésem szorosan kötődött a korszakhoz; a vietnami háború korai szakaszában voltunk, amikor még egy business school-ban is erősek voltak az establishment-ellenes érzések. Felvettek a University of Pennsylvania alkalmazott közgazdaságtani Ph.D. programjába, de aztán, egészen véletlenül, észrevettem, hogy a Penn indított egy interdiszciplináris gazdaságtörténeti Ph.D. programot is. Fogalmam sem volt, hogy mi az a gazdaságtörténet, de úgy tűnt, hogy ez a program lehetővé teszi számomra, hogy párosítsam történelem iránti szeretetemet újonnan megszerzett statisztikai és közgazdasági ismereteimmel. Martin Wolfe, aki később disszertációm megírásakor a mentorom lett, azt javasolta, hogy olvassak néhány gazdaságtörténeti munkát, hogy lássam, biztosan ehhez van-e kedvem. Az első könyv, ami kezembe akadt, tényleg a véletlen műveként, Alexander Gerschenkron könyve, az *Economic Backwardness in Historical Perspective* (Gazdasági elmaradottság – történelmi távlatból) volt. Lenyűgözött ez a mű, s egyben arról is meggyőződtem, hogy gazdaságtörténettel kell foglalkoznom, sőt az egész európai történelemről való későbbi gondolkodásomra is nagy hatásúnak bizonyult. A Penn-en felkeltette az érdeklődésemet a gazdasági növekedés kérdésköre. Simon Kuznets az 1950-es években ott tanított, de a Penn még akkor is egyik központja volt a növekedésről folytatott kutatásoknak, amikor én odaérkeztem az 1960-as évek végén. A disszertációírási idejének eljövételkor visszatértem korábbi érdeklődési területemhez, Közép- és Kelet-Európához. Azt is észrevettem, hogy összevetve az Egyesült Államokkal vagy Nyugat-Európával, a régió nem volt igazán jól kutatott terület a gazdaságtörténészek által. Úgy döntöttem tehát, hogy ki kell tölteni ezt a rést. Kiderült, hogy ez nehézségekbe ütközik, mivel a Penn-en nem volt szakértője a közép- és kelet-európai történelemnek. Martin Wolfe értékes tanácsokat adott, de ő francia gazdaságtörténettel foglalkozott, így a közép-európai problémáknál többé-kevésbé magamra voltam utalva.

Milyen kutatásokat végzett és végez jelenleg, s melyek jövőbeli tervei?

Korai kutatásaimat erősen befolyásolta Gerschenkron munkássága. Olyan kérdésekkel foglalkoztam, mint a császári Ausztria iparosodásának időzítése (timing), a bankok jelentősége az ország iparosodásában stb., de azután a Habsburg területek egyenlőtlen fejlődésének problematikájára összpontosult érdeklődésem. A gerschenkroni elméleti keret (framework) mindenekelőtt az államokra összpontosít, s igen keveset mond a nemzetállamokon belüli regionális egyenlőtlenségekről. Ez egy igazi probléma, s különösen az a Habsburg Birodalmon belül, ahol a regionális egyenlőtlenségek alapvetően determinálták a fejlődés útját. Mostanáig munkáim a kliometria (cliometrics) szellemében születtek, jöllehet nem

tartom magam kliometrikus történetírónak. Ph.D. fokozatomat gazdaságtörténetből szereztem, de első 17 évemet a Temple University közgazdaságtani intézetében töltöttem, így közönségem nagyban hatott rám: ez közgazdászokból és olyan gazdaságtörténészekből állt, akik közgazdasági tanulmányokat folytattak.

Az 1980-as évek közepén kutatást kezdtem, aminek célja az volt, hogy megbecsülje a 19. századvégi Habsburg Birodalom régióinak jövedelmi szintjeit. Közben a Szovjet Birodalom összeomlott, s munkámat egyre inkább új megvilágításban láttam. Úgy gondoltam, hogy becsléseim értékesek lehetnek a közép- és kelet-európai hosszútávú gazdasági növekedés mérése szempontjából, így most regionális adataimat az utódállamok 1914 előtti területére vonatkozó becslésekké dolgozom át, beleértve olyan új államokat, mint a Cseh Köztársaság, Szlovákia, Szlovénia és Horvátország. Ezek az adatok segítenek majd abban, hogy a kommunista időszakot a régió Európán belüli hosszútávú gazdasági elmaradottságának nagyobb perspektívájába helyezzük. Végeredményben szeretném megírni Közép- és Kelet-Európa általános gazdaságtörténetét, ami kiterjesztené a Habsburg periódussal foglalkozó munkámat a két világháború közötti időszakra, s amennyiben időm engedi, az 1945 utáni periódusra is. Ennek során kevésbé használnék kliometrikus módszereket; igen érdekel mind a régió Nyugat-Európával szembeni gazdasági hátránya, mind pedig a régió belüli gazdasági egyenlőtlenség.

Az hiszem, ez a tágabb horizont kutatói érésem valamiféle jele, de egyszersmind a minnesotai egyetem történeti intézetében 1990 óta eltöltött időszakra is a terméke. Történészek és graduate történész-hallgatók között dolgozva a korábinál sokkal érzékenyebbé váltam arra a problémára, hogy a gazdaságtörténet miként viszonyul a társadalomtörténethez és a politikátörténethez. Graduate-szintű szemináriumaimon például olyan hallgatókat tanítok, akik ahhoz hasonlóak, amilyen én voltam közel harminc évvel ezelőtt – abban az értelemben, hogy alig tudják, mi is az a gazdaságtörténet. Így én gazdaságtörténetet tanítok nekik, de ők is jócskán tanítanak engem arra, hogy milyen fontos a nem-gazdasági nézőpontok beépítése a gazdaságtörténetbe. A nagy változások Közép- és Kelet-Európában, valamint Minnesotába jövetelem arra ösztökélte gondolkodásomat, hogy szélesebb összefüggésekben folytassam kutatásaimat és így is tanítsak.

Ön éppen most érkezett vissza Budapestről. Úgy tűnik, hogy az utóbbi időben egyre szorosabb kapcsolatba kerül Magyarországgal, mind személyesen, mind pedig szakmai téren.

Igen, valóban, szakmai és személyes értelemben egyaránt. A Central European Universityn töltöttem két hetet, ahol Habsburg gazdaságtörténetről tartottam előadásokat Hanák Péter professzor meghívására. Jelentős időt fordítottunk annak tervezésére, hogyan építhetünk ki formálisabb intézményes kapcsolatokat a CEU és a University of Minnesota között. Szintén meglátogattam kollégáinkat a Budapesti Közgazdasági Egyetemen és az Eötvös Tudományegyetemen, így azt hiszem, hogy a Magyarországgal kialakított kapcsolataim mélyülni fognak. Ez munkám és

különösen jelenlegi, Közép- és Kelet-Európa 1919 utáni időszakára vonatkozó érdeklődésem logikus kiterjesztését jelenti.

Érdeklődésének alakulása, az, hogy a kevésbé a szűk értelemben vett gazdaságtörténet felé orientálódik, kapcsolatban áll-e a gazdaságtörténet helyzetének az Egyesült Államokban bekövetkezett változásával? Milyen tendenciákat lát a jelenkori amerikai gazdaságtörténetírásban?

Folyóiratuk olvasóinak többsége bizonyára tudja, hogy a kliometrikus forradalom az 1950-es években kezdődött az Egyesült Államokban, s még mindig folyik. Én ennek korai szakaszában végeztem tanulmányaimat, így azok nagyban tükrözték a kvantitatív módszerek és a történelmi kérdésekre alkalmazott gazdaságtudományi prioritásait. Ettől kezdve a gazdaságtörténetet elsősorban közgazdászok művelték. Ez, úgy gondolom, az 1970-es évek elejéig tartott, amikor a szűk megközelítést mind a szakterületen belülről, mind pedig kívülről igen erősen bírálni kezdték. Ennek eredményeként a gazdaságtörténészek nekiláttak annak, hogy vizsgálják az intézményeket és a gazdasági növekedés intézményi alapjait. Más szavakkal: kezdték komolyan venni, amit a közgazdászok mindaddig a történészekre és más társadalomtudósokra hagytak.

Ez az eltolódás abba az irányba, hogy megpróbáljuk megérteni, miként keletkeznek az intézmények, és hogyan befolyásolják a gazdasági tevékenységet, most egybeesik a nagy változásokkal Közép- és Kelet-Európában, a Szovjet Birodalom összeomlásával és a hidegháború végével. Véleményem szerint olyan szituációban vagyunk, amikor a gazdaságtörténészek véleménye ugyanolyan fontos a jelenlegi helyzet megértéséhez, mint a közgazdászoké, mert utóbbiak, legalábbis az Egyesült Államokban, még mindig nehezen tudják elfogadni azt a gondolatot, hogy az intézményekkel is foglalkozniuk kell. Ugyanakkor a jelenlegi átalakulás potenciálisan magában foglalja az intézmények jelentős átalakulását is, a tervgazdaságról a piacgazdaságra való átmenetet. Én szkeptikus vagyok a nyugati közgazdászok arra vonatkozó kezdeti elképzeléseivel szemben, hogy miként lehet átalakítani a kelet-európai országok gazdaságpolitikáját, mert ők érzéketlenek azokkal az intézményekkel szemben, melyekkel dolgozunk. Ezek az országok olyan történelemmel rendelkeznek, melyek vagy lehetővé teszik egy teljesen kifejlett (full-blown) piacgazdaság és demokratikus intézmények kialakulását, vagy nem. Ezért gondolom tehát, hogy a gazdaságtörténészek, mivel ők a gazdasági tevékenységet övező intézményi környezet nagy változásaival foglalkoznak, értékes tudással rendelkeznek.

Nem gondolja, hogy az amerikai gazdaságtörténetírásban az 1970-es évek elejétől megindult változások kapcsolatban állnak azzal a ténnyel, hogy a gazdaságtörténet nem tudott a fejlődő országok gazdasági átalakulása számára hasznos „receptekkel” szolgálni, noha ezt elvárták tőle, s kezdetben maga is ezt ígérte? Ha ez igaz, hogyan kínálhat megoldásokat Kelet-Európa számára?

Igaza van abban, hogy a gazdaságtörténet kezdeti fellendülése a harmadik világgal foglalkozó döntéshozók támogatásában gyökerezett. A közgazdászok azt gondolták, hogy a gazdaságtörténet vizsgálata hasznos tanácsokat nyújthat. De a közgazdászok és gazdaságtörténészek áldozatul

estek annak, hogy alábecsülték a feladat nehézségét. A kijózanodás azonban éppenhogy segített abban, hogy a gazdaságtörténet fokozottan törődjön az intézményi változásokkal, hogy felismerjük azon feladatok nagyságát, melyekkel a harmadik világ szembenéz. Ebben az értelemben Kelet- Európa helyzete eltérő. Bárki, aki gazdaságtörténettel foglalkozott, felismeri, hogy a korábbi keleti blokk gazdaságainak regenerálása óriási feladat, mivel – mint erre már utaltam – a meglévő intézményekben bekövetkező óriási változásokat feltételez. Nem gondolom azt, hogy a gazdaságtörténészek megoldásokat tudnának ajánlani, de azt igen, hogy az intézmény-építés folyamatában értékes tanácsokkal tudnak szolgálni.

Talán térjünk vissza a „Habsburg history”-nak az utóbbi évtizedekben az Egyesült Államokban végbement fejlődésére ...

Az Egyesült Államokban a 60-as évek közepéig a diplomáciatörténet, vagy általánosabban, a politikatörténet volt a terület erőssége. Ezzel ellentétben a gazdaságtörténet, a társadalomtörténet és a cultural history viszonylag gyenge volt. Az 1960-as években Carl Schorske munkája újjáélesztette a cultural history iránti érdeklődést. Az 1970-es években az új gazdaságtörténet technikai kezdtek elterjedni a Habsburg tartományok kutatásában is. Újabbban pedig az új társadalomtörténet által befolyásolt kutatások tűnnek ki. Természetesen az európai történelemmel foglalkozó munkák túlnyomó része még manapság is a nagy hármas, Franciaország, Németország és Anglia történelmét, s nem Közép- és Kelet-Európa történelmét választja témául. De létezik s növekszik ez a kutatási irány is, s megjelent, megjelenőben van a kutatók új generációja. Az utóbbi néhány évben például fontos művek születtek a Habsburg-tartományok nacionalizmusáról társadalomtudományi szempontból. Így azt hiszem, a hidegháború vége csak fokozhatja a Habsburg-történelem iránti érdeklődés megélénkülését, s egyre több diák fog Közép- és Kelet-Európával kapcsolatos témát választani disszertációja tárgyául.

Ez a Habsburg témák iránti megnövekedett érdeklődés megnyilvánul-e máris a gyakorlatban, például a disszertációk, publikációk számának növekedésében?

Úgy vélem, erről még túl korai beszélni. De azt mondhatom, hogy itt a University of Minnesotán az utóbbi években nagymértékben nőtt azoknak a posztgraduális képzésre jelentkezőknek a száma, akik Közép- és Kelet-Európa történetével akarnak foglalkozni. Ennek részbeni oka lehet a Center for Austrian Studies egyre nagyobb ismertsége is. A nagy akadályt természetesen a nyelvtudás hiánya jelenti. Németül viszonylag könnyű megtanulni, de elvárás, hogy a németen kívül más kelet-európai nyelveket is tanuljanak a diákok, melyek oktatása nem igazán elterjedt az amerikai egyetemeken. Ez végsősoron megakadályozhatja Közép- és Kelet-Európa történetének nagyobb arányú művelését.

Milyen intézményeken keresztül művelik a Habsburg-történelmet az Egyesült Államokban?

Az intézmények alapjai 1957-ig nyúlnak vissza, amikor az American Historical Association keretében számos Németországgal és a Habsburg Birodalommal foglalkozó történész megalakította a The Conference Group for Central European History (CGCEH) elnevezésű csoportot. Ennek részeként R. John Rath más prominens történészekkel, mint Hans Kohn és Robert Kann, megalakította a „The Committee to Promote the Study of the Habsburg Monarchy”-t. A Habsburg történelem egyesült államok-beli támogatására egy Ausztriában párhuzamosan működő bizottsággal dolgoztak együtt, ami olyan jelentős történészeket foglalt magában, mint Friedrich Engel-Janosi, Hugo Hantsch és Fritz Fellner. 1960-ban R. John Rath megalapította az Austrian History Newsletter-t, mint az 1965-ben létrehozott Austrian History Yearbook (AHY) elődjét. Az AHY a szakterület legfontosabb angol nyelvű folyóirataként működött, s 1982 óta a Center for Austrian Studies adja ki. Az évek során a CGCEH fokozatosan Németország irányába tolodott el a Habsburg tartományok felől, s így az utóbbi a korabbinál gyengébben volt reprezentálva. Nemrég a Habsburg-történészek a CGCEH keretén belül újjászervezték magukat mint Society for Austrian and Habsburg History (SAHH). A SAHH rendelkezik egy végrehajtó-bizottsággal, ami évente ülésezik. Tagsága nagy részét az Austrian History Yearbook előfizetői teszik ki. A SAHH titkára rendszeres rovattal rendelkezik az Austrian Studies Newsletterben, amit szintén a Center for Austrian Studies ad ki. A SAHH sok tagja szintén részt vesz a HABSBERG nevű e-mail hálózatban, amit a korai modern osztrák történettel foglalkozó Charles Ingaro (Purdue University) koordinál. [Az e-mail cím rendelkezésre áll az AETAS szerkesztőségében. – A szerk.]

Az Ausztriával és a Habsburg-történelemmel foglalkozó történészek más szakmai szervezetekben is aktívak, ilyenek például a German Studies Association és az American Association for the Advancement of Slavic Studies. Ezek éves gyűlésein rendszerint számos szekció foglalkozik Habsburg-Közép-Európa történelmével. Jelenleg a Habsburg történészek nem rendelkeznek olyan formális, intézményesített képvisellel ezekben a szervezetekben, mint a CGCEH-ben, de a jövőben változhat a helyzet.

Kérem, térjünk át a Center for Austrian Studies (CAS) működésére! Mióta létezik ez az intézmény, s melyek főbb tevékenységi területei?

A Centert 1977-ben alapították a University of Minnesotán az osztrák nép egy millió dolláros ajándékaként Amerika bicentenáriuma alkalmából. Ausztria ilyen módon fejezte ki köszönetét Amerikának a Marshall-terv segélyéért és Amerika szerepéért az 1955-ös Osztrák Államszerződés létrejöttében. A University of Minnesota-t két másik riválissal, a Stanford Universityvel és a Yale Universityvel szemben választották ki fogadó intézményül. A döntésnek több oka volt. Mindenekelőtt az, hogy itt már jelentős erői voltak Közép- és Kelet-Európa kutatásának. Másodsorban néhányan úgy érveltek, hogy a központnak egy nagy kutató egyetemre való telepítése az Egyesült Államok közepén nagyobb népszerűséget adhatna neki, mint ha valamelyik partvidékre kerül. Végül, ebben az időben a szocialista Bruno Kreisky volt Ausztria kancellárja. Az alelnök, s korábbi minnesotai szenátor Walter Mondale meggyőzte Kreiskyt, hogy egy szocialista kormány a pénzt

inkább egy kiváló állami egyetemnek, s nem egy magán elit-egyetemnek kell adja. Azzal is érvelt, hogy az egyetem jól megtestesíti annak a Minnesota államnak az értékeit, amelyik hosszú progresszív (balközép) politikai hagyományokkal rendelkezik.

A Center feladata az, hogy támogassa Ausztria történelmének kutatását, de ezt a missziót sohasem értelmezte szűken, a Szovjet Birodalom összeomlása pedig méginkább szükségessé teszi, hogy Ausztriát tágabb földrajzi környezetében vizsgáljuk. Ezenkívül a történelem ugyan a tevékenység magját képezi, de a társadalomtudományok egyéb területeit is törekszünk bevonni. Mint a Habsburg Birodalom 19. századi gazdaságtörténetével foglalkozó történész magam is támogatom a központ feladatkörének ezen szélesebb értelmezését. Véleményem szerint ez egyrészt azt jelenti, hogy Ausztriát, e kis államot más, elsősorban pedig a környező kis államok kontextusában kell felfognunk, másrészt pedig Ausztriát a Habsburg birodalmi örökség tulajdonosaként kell szemlélnünk, ami megintcsak az Austrian Studies határainak tágítását kívánja mind földrajzi, mind pedig tematikai értelemben. Azt hiszem, ez a magyarok számára is elfogadható lehet, hiszen Magyarország is egy kis állam, birodalmi múlttal. Az osztrákok egyébként tökéletesen egyetértenek a Center feladatainak ezen szélesebb felfogásával. Ebben egyrészt az EC-hez való csatlakozásuk vágya tükröződik, másrészt pedig az a törekvésük, hogy a hidegháború alatt szétesett kapcsolatokat szorosabbra fűzzék korábbi szomszédaikkal.

A Center mindenekelőtt az Ausztria által tett adományból él. Ezt kiegészíti a University of Minnesota, ami helyiségek biztosításán kívül a programok és a működési költségek fedezéséhez is hozzájárul némileg. Speciális rendezvények finanszírozásához, mint például konferenciák, pótlólagos forrásokat kell keresnünk, beleértve az osztrák kormányt is. De itt meg kell említenem, hogy a Center for Austrian Studies a University of Minnesota része, s nincs formális kapcsolatban az osztrák kormánnyal.

Viszonylag kevés munkatárssal dolgozunk. Én mint igazgató működöm, s van egy titkárunk, aki egy sor dolgot tart kézben, beleértve a pénzügyi feladatokat is. Szintén foglalkoztatunk néhány posztgraduate egyetemistát, akik egyedi feladatokon dolgoznak, mint például a Yearbook vagy a Newsletter kiadása, konferenciák szervezése. A Center számos egyetemi intézet Közép- és Kelet-Európa iránt érdeklődő oktatóinak és diákjainak igényeit szolgálja, mint például történelem, politikatudomány, német stb. Emellett számos tevékenységet szponzorálunk. Publikációs programunk, aminek legfontosabb része természetesen az Austrian History Yearbook, folyamatosan gyarapodik. Az általunk rendezett konferenciákon elhangzott előadások átdolgozott változatai számára egyetemi vagy kereskedelmi kiadókat keresünk. Évente háromszor megjelentetjük az Austrian Studies Newsletter-t, s ingyenesen több mint 1500 kutatónak küldjük meg. A Newsletter tükrözi a központ interdiszciplinaritását is. Az elmúlt két évben 16 tanulmányt közzeltünk sorozatunkban, ami a Working Paper Series in Austrian Studies nevet viseli.

Minden év őszén egy nagy nemzetközi szimpoziумot rendezünk. Jelenleg éppen „A hidegháború vége és az európai kisállamok” témakörben rendezett évi konferencia-sorozat közepén vagyunk. A szintén minden évben

megtartott Kann Memorial Lecture során egy neves történész ad elő Robert A. Kann emlékére, akinek családja könyvtárát a University of Minnesotának adományozta a neves kutató halála után. A Center egy szemináriumsorozatot is szponzorál, ami tíz-tizenkét alkalommal kerül megrendezésre egy évben. Partnermegállapodásunk van a grazi Karl-Franzens Universitát-tel és az Univeritát Salzburg-gal, ami diák- és oktató-cseréket foglal magában, s reméljük, hogy a bécsi egyetemmel is hasonló kapcsolatot tudunk kialakítani. Mint mondtam, Hanák Péterrel megvitattuk a CEU-Budapest és Minnesota közötti szorosabb kapcsolatok kiépítésének lehetőségét. Örülök, hogy Diana Mishkova, aki mind a szófiai egyetemen, mind pedig a CEU-n tanít, ezen az őszön nálunk ad elő. Cserében kollégám, Richard Rudolph a CEU-n fog tanítani 1994 tavaszán.

Mint említette, a Center egyik fő tevékenységi területe az Austrian History Yearbook kiadása, aminek ön az executive editor-ja ...

Amióta R. John Rath idehozta 1982-ben, a Yearbook a központ publikációs tevékenységének magját képezi. Amikor átvettem a Center igazgatóságát, úgy döntöttem, hogy decentralizáljuk a szerkesztést, hogy maradjon időm a Center vezetésére. Mint executive editor a szerkesztés és az előállítás általános vezetését végzem. Solomon Wank dönti el, hogy mely kéziratokat jelentetjük meg, miután két külső szakértő elolvasta őket. Jim Miller éppen most vette át Gary Cohen-től a recenzió rovatot, s Miriam Levy mint a bibliográfiai források és adatbázisok szakértője működik.

Célunk az, hogy a Yearbook kollégáink izgalmas s a legújabb eredményeket tükröző írásait közölje. Arra is törekszünk, hogy kiterjesszük a recenzió rovat funkcióit, ami egyre fontosabb a közép- és kelet-európai régióban végbemenő változások fényében. Többnyire angolul és németül megjelent könyveket recenzálunk, de szeretnénk ugyanezt tenni a magyarul és a Habsburg tartományok szláv nyelvein megjelent könyvekkel is. Ez azt jelenti, hogy javítani kell kapcsolatainkat a térség Ausztrián kívüli területein élő kutatókkal, hogy a Yearbook az ő igényeiket is szolgálhassa. Ez hosszabb időt igényel, de természetesen a Kelet nyitása sokkal könnyebbé teszi a feladatot. Azt hiszem, kollégáink ránk fognak találni, s publikálni akarnak majd a Yearbook-ban, hogy ezzel is jobban ismertté váljanak a nemzetközi tudóstársadalomban.

A Yearbook nemrég változtatta meg szerkesztési elveit. A korábbiakhoz képest nagyobb előnyben részesíti a tisztán osztrák témákat, különösen a könyvismertetések esetében.

A recenziók esetében ez új irányt képvisel a szerkesztésben, de a Yearbook kezdettől sok írást publikált nem-osztrák témákról is, s fenn-tartottuk ezt a gyakorlatot azután is, hogy én lettem az executive editor. Az utóbbi három évben, körülbelül a tanulmányok felének tematikája az egész Monarchiát átfogta. A fennmaradó rész szintén mintegy fele a szűkebb értelemben vett német-Ausztria vagy az 1919 utáni Ausztria, másik fele pedig a birodalom ezen kívüli részével foglalkozott.

R. John Rath eredeti elképzelése az volt, hogy a Yearbook kelet és nyugat közötti híd legyen, aminek megvalósítása a hidegháború alatt nem volt

könnyű. Most, hogy ennek vége, sokkal könnyebben építhetjük a hidakat. Így a gyakorlat nem teljesen új, de most nagyobb lendülettel kell folytatnunk.

Az utóbbi három évben egyébként három tanulmányt közöltünk Magyarországról. Az egyiket George Barany írta az arisztokráciáról, a két másikban pedig Mary Gluck az intellectual history kérdésfeltevéseit követte. Szeretnénk még több magyar témával foglalkozó cikket megjelentetni. Ez akkor volna lehetséges, ha magyarországi kollégáink több kéziratot küldene. Elismerem persze, hogy ezt nem könnyíti meg, hogy ezeknek német vagy angol nyelven kell íródniuk, s csak angolul közlünk írásokat. De ha a magyar kollégák el akarják juttatni eredményeiket a nemzetközi közönséghez, akkor valószínűleg írnak e két nyelv valamelyikén, s így nem teljesíthetetlen a feltételünk.

Köszönöm a beszélgetést.

Minneapolis, 1993. június

Az interjút készítette és fordította: Tomka Béla